

Terugblik op de voordracht ‘In goede en kwade dagen’ door Alfons Vansteenwegen

Hilde Pex

Op 21 december 2010 werd de adventsreeks ‘Viermaal stilvallen’ afgesloten met een voordracht van Alfons Vansteenwegen over de verschillen tussen partners in een realistische samenleefrelatie. Hilde Pex geeft ons in het volgende artikel de belangrijkste krijtlijnen weer.

In de adventsreeks ‘Viermaal stilvallen’ⁱ in Keerbergen was Alfons Vansteenwegen op 21 december 2010 uitgenodigd om te spreken over ‘In goede en kwade dagen’. Het werd een boeiende voordracht over verschillen tussen partners in een realistische samenleefrelatieⁱⁱ. Alfons Vansteenwegen kruide zijn verhaal met vele herkenbare, levensechte en vaak grappige anekdoten uit het dagelijkse wel en wee van een samenleefrelatie. Hij bouwde zijn verhaal op rond vier punten: 1) verliefdheid, 2) de verschillen zien en onderkennen, 3) de verschillen overbruggen en 4) spiritualiteit in een samenleefrelatie.

Verliefdheid – de verschillen niet zien

Verliefdheid is een gevoelstoestand: kriebels in de buik. Het overkomt je, je kiest er niet voor. Het geeft je energie en drijft je altijd weer opnieuw naar de ander, die een bron van geluk voor je is en die voortdurend in je gedachten is.

Bij verliefdheid lijkt het samenleven evident en de liefde totaal. Partners lijken vanzelf samen te vallen. Een dergelijke gevoelsversmelting is nog geen echte relatie, want ‘Ik zie je zoals ik je wens, niet zoals je bent’.

Dit soort relatie gaat voorbij; de passie gaat over. Er komt een barst in de verliefdheid: ‘Jij bent anders dan ik je droomde’.

Pas wanneer verschil en onderscheid doorbreken, begint het echte, werkelijke samenleven. Dan pas kan je spreken van een samenleefrelatie in al haar realiteit.

De verschillen zien en onderkennen

In een werkelijke samenleefrelatie verschillen de partners in alles.

Er zijn de dagelijkse, kleine verschillen: de ene duwt achteraan op de tube tandpasta, de andere duwt in het midden; de ene doet het liefst alle lichten in de woonkamer aan, de andere houdt meer van indirecte sfeerverlichting.

Tussen partners is er een verschil in *programma*, vanuit het gezin van oorsprong en vanuit de persoonlijke geschiedenis. Partners hebben elk een ander *lijstje*: voor de ene betekent geld ‘kunnen kopen wat je graag hebt’, voor de andere betekent geld ‘iets opzij zetten voor later’.

Zo is er ook een verschil in *tijdsbeleving*, in de gerichtheid van de tijd. De ene leeft meer in het nu, de andere meer in het verleden. Door het verschil in *geslacht* kijken mannen en vrouwen doorgaans anders naar de dingen en gaan ze meestal op een andere manier om met gevoelens. Er is ook een verschil in de *beleving van de seksualiteit*: vrouwelijke seksualiteit is in het algemeen meer verbonden met de relatie, mannelijke seksualiteit staat meestal meer op zich. Volledige seksuele eenwording bestaat niet. Ook dan zijn er nog steeds twee verschillende personen. Het verschil blijft.

Zo zijn er vele vormen van verschil. Met iemand samenleven is een permanente ervaring van verschil en onderscheid.

De verschillen overbruggen

Wanneer partners lang en dicht bijeen leven, dan moet dat af en toe wrijven. Conflicten zijn inherent aan een samenleefrelatie. Soms zijn er gevoelens van irritatie, ergernis, woede of haat. Elke relatie kent periodes van verveling en gevoelswoestijn. In een werkelijke samenleefrelatie zijn partners niet-evident samen. Ze blijven onderscheiden en verschillend. Liefhebben is niet-evident. Het vraagt en kost onder meer tijd, aandacht en energie.

Om de verschillen te overbruggen, reikt Alfons Vansteenwegen drie *bruggen* aan: 1) het echte spreken, 2) het werkelijk gedeeld gevoel en 3) het onderhandelen.

Brug 1: het echte spreken

Communicatie – zowel verbaal als non-verbaal – is de enige manier om echte gemeenschappelijkheid te scheppen. Wanneer verschillen ter sprake gebracht worden en doorgesproken worden, kan er een nieuwe realiteit ontstaan. De vragen ‘Wat is geld voor jou?’ en ‘Wat is geld voor mij?’ moeten leiden tot ‘Wat is geld voor ons?’. Wat betekent vakantie voor jou, voor mij, voor ons? Hoe kijk jij naar kinderen? Hoe kijk ik naar kinderen? Hoe kijken wij naar kinderen? Het gaat hier om de cognitieve dimensie in een samenleefrelatie. Het is een belangrijke taak om uitdrukkelijk met elkaar te spreken over de verschillen, idealiter al van in de verlovingstijd: ‘Hoe is een bepaald iets voor jou? Hoe is dat voor mij? Hoe zal dat voor ons zijn?’

Brug 2: het werkelijk gedeeld gevoel

Het uitspreken en delen van gevoelens en belevingen is een tweede weg om het verschil te overbruggen. Het is belangrijk om niet alleen de positieve, aangename gevoelens tegenover elkaar uit te spreken, maar ook de irritaties en de dwarse, negatieve gevoelens. Er komt niet snel sleet op een relatie wanneer partners elkaar blijven zeggen wat er in hen omgaat, wat hen kwetst, wat hen deugd doet, enzovoort. Het samen delen van gevoelens en belevingen kenmerkt en versterkt een intieme relatie. Het vraagt medeleven van beide partners, het vermogen om zich te verplaatsen in de belevingswereld van de ander. Tonen dat je echt luistert, kan het best door te parafaseren, door met eigen woorden te herhalen wat je partner heeft gezegd en te vragen of hij of zij het zo bedoelt.

Hier gaat het om de emotionele dimensie in een samenleefrelatie. Verbondenheid en verschilligheid staan er centraal. Verschilligheid – het tegenovergestelde van onverschilligheid – heeft te maken met belangstelling en openheid voor de partner, met werkelijk betrokken zijn, met interesse hebben en tonen, met verwondering en bewondering, met verontwaardiging,... vanuit een besef van verschil.

Gevoelens niet met elkaar delen om elkaar te sparen leidt tot vervreemding.

Brug 3: het onderhandelen

Onderhandelen is de ruggengraat van een moderne relatie. Partners zijn verschillend, maar elkaar waard. Om wrijvingen en conflicten constructief op te lossen, moet er onderhandeld worden. Onderhandelen is een basisvaardigheid. Het gaat hier om de gedragsmatige dimensie van de samenleefrelatie.

Het is een steeds weerkerende fout dat partners uit een teveel aan liefde te weinig rekening houden met het verschil tussen hen beiden en het verschil bij de aanvang van de onderhandeling niet duidelijk stellen. Het verschil moet benoemd worden en op tafel komen. Het is niet goed om het verschil weg te moffelen en te doen alsof men hetzelfde wil. Een fout die aan het einde van de onderhandeling vaak gemaakt wordt is *te veel beloven* en *te veel toegeven*.

Goede afspraken zijn concreet. ‘We zouden wat meer sport moeten doen’ is een intentieverklaring. ‘Zondagmiddag tussen twee en vier gaan we wandelen in het Zoniënwoud, weer of geen weer’ is een afspraak. Op voorhand de dingen regelen is beter dan telkens weer improviseren. Wie met twee is, moet zich afstemmen op elkaar.

Spiritualiteit in een samenleefrelatie

De spirituele dimensie van een relatie heeft volgens Alfons Vansteenwegen te maken met de overschrijdende dimensies in het leven: een overschrijding van het materiële, boven de pseudo-wetenschappelijkheid van de media uit (die doorgaans doen alsof alles te herleiden is tot scheikunde), en de verhouding met de Werkelijkheid, die in een wens- en danktaal wordt uitgedrukt.

Als plaatsen van overschrijding noemt hij de verliefdheid (‘Jij maakt mij volkomen gelukkig.’), de seksuele passie (‘Ik stijg boven mezelf uit en zit tegelijk helemaal in mijn lijf.’), de gevende liefde (inzet, tijd voor elkaar) en de vergeving (samenleven zonder elkaar te kwetsen is onmogelijk).

Op de verhouding met God – die hij onder meer de Werkelijkheid, Achtergrond, Horizon noemt – is Alfons Vansteenwegen niet verder ingegaan. Het zou nochtans mooi geweest zijn als hij zijn boeiende voordracht had beëindigd met inspirerende gedachten omtrent het verschil in geloof en geloofsbeleving tussen partners, en omtrent het op het spoor komen van God in de samenleefrelatie.

HILDE PEX is coördinator van de Interdiocesane Dienst voor Gezinspastoraal (IDGP).

Goed om weten:

De inhoud van de voordracht gaat terug op een aantal boeken van Alfons Vansteenwegen:

ALFONS VANSTEENWEGEN, *Liefde is een werkwoord*, Tielt, Lannoo, 2011.

ALFONS VANSTEENWEGEN, *Vreemdgaan met je partner*, Tielt, Lannoo, 2009.

ALFONS VANSTEENWEGEN EN MAUREEN LUYENS, *Hoe overleef je een liefdesaffaire?*, Tielt, Lannoo, 2009.

ALFONS VANSTEENWEGEN, *Als liefde zoveel jaar kan duren. Genieten van je relatie na 50*, Tielt, Lannoo, 2007.

ALFONS VANSTEENWEGEN, *Tijd maken voor de liefde. Investeren in je relatie*, Tielt, Lannoo, 2007.

ALFONS VANSTEENWEGEN, *Het kleine boek liefde*, Tielt, Lannoo, 2006.

ALFONS VANSTEENWEGEN, *Helpen bij partnerrelatieproblemen. Het praktijkboek*, Houten, Bohn.Stafleu Van Loghum. 2005.

ALFONS VANSTEENWEGEN, *Liefde na verschil*, Tielt, Lannoo, 2004.

ⁱ www.viermaalstilvallen.be

ⁱⁱ Alfons Vansteenwegen gebruikt de term ‘samenleefrelatie’ voor elke duurzame liefdesrelatie tussen twee volwassen partners. Deze benaming beantwoordt beter aan de realiteit in onze samenleving, waar vele paren in een duurzame liefdesrelatie niet meer huwen.